

фахівця» (2011, Софія); Стрельникова В.А. «Епоніми як терміни на позначення понять транспортної галузі» (2010, Софія).

Загалом слід зауважити, що залучені нами студенти надалі значно впевненіше продовжують науково-дослідницькі розвідки вже з викладачами фахових дисциплін, але перші кроки в цій важливій царині утвердження студента вони роблять саме на першому курсі навчання під час вивчення гуманітарної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

УДК 371.132

ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

*Нестерова А.В., Федотова Т. А., к.е.н. доцент,
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*

На сучасному етапі розвитку науки, техніки і виробництва простежується поява нових напрямів та зростання кількості наукової інформації, впровадження результатів теоретичної науки в практику. Спеціалісти з креативним мисленням - дослідники, винахідники, учені і підприємці стають основним двигуном сучасної економіки країни. Відтак підвищується роль людського фактора в різних сферах діяльності, а це, в свою чергу, стає причиною зростання вимог до випускників університетів. Найважливішим критерієм висококваліфікованих спеціалістів стає здатність до творчого розв'язання складних завдань, прогнозування та моделювання результатів діяльності, знаходити шляхи і засоби реалізації

поставлених задач в умовах самостійної професійної діяльності. Виходячи з положень вищої освіти та вищенаведених тверджень, можна говорити про те, що ефективне вирішення завдання по підготовці кваліфікованих фахівців у вищих навчальних закладах вимагає нового підходу, зокрема вдосконалення проведення самостійної та науково-дослідної роботи студентів.

Сучасні світові тенденції виявляються у розгляді вищої освіти як перетворення засвоєного в навчанні досвіду на особистісні властивості людини, що є соціально значущими. Реалізація задач вищої освіти у цьому розумінні можлива за умови забезпечення достатнього рівня самостійної роботи. Так, згідно Закону України «Про вищу освіту», освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється не лише у формі навчальних занять і практичної підготовки, а і у формі самостійної роботи. Система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти передбачає забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою [1].

У процесі самостійної роботи здійснюється самоосвіта студента, яка сприяє поглибленню, розширенню і міцнішому, ґрунтовнішому засвоєнню знань. Основним засобом самоосвіти є самостійне вивчення та опрацювання літератури [2]. Однак самостійна робота студентів виявляється не лише у вивченні та засвоєнні необхідної інформації, а і в науково-дослідній діяльності.

Науково-дослідну роботу студентів можна назвати одним з найголовніших засобів підвищення якості підготовки фахівців з вищою освітою, оскільки самостійна наукова робота здатна розвинути навички до творчого застосовування в практичній діяльності досягнень науково-технічного прогресу. Розвиток і вдосконалення самостійної науково-дослідної діяльності як необхідного компонента підготовки фахівця,

визначається конкретною галуззю знань, це може бути залучення студентів до участі в науково-дослідних або проектно-конструкторських роботах, написання студентами курсової та дипломної кваліфікаційної роботи, проходження навчальної, виробничої та переддипломної практики на підприємствах або в організаціях відповідного профілю, участь студентів у конференціях, конкурсах наукових робіт, міжнародних дослідницьких програмах тощо.

Але необхідно зазначити, що самотійна робота студентів, в тому числі науково-дослідницького напрямку, не матиме ефективних результатів, а отже не сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців у випадку відсутності мотивації, зацікавленості у сфері пізнання. Тобто тут важливу роль має відігравати комплексний погляд на сутність і зміст можливих заходів реалізації самотійної роботи у вищому навчальному закладі. Тому можна стверджувати, що успішне виконання самотійної роботи студентами забезпечують: позитивна мотивація самотійної навчальної діяльності; чітке визначення завдань самотійної роботи; зрозумілий студенту алгоритм виконання завдання; знання студентом способів і методів його виконання; організація консультаційної допомоги; систематичний контроль за виконанням завдання; методичне забезпечення самотійної роботи [3].

Оскільки самотійна робота студента посідає важливе місце в підготовці спеціалістів, то технологія та умови отримання знань і навичок мають бути близькими до реальної професійної роботи студента в майбутньому, зокрема постановка завдань має бути відповідною рівню вимог до фахівця певного профілю з відповідною освітньо-професійною кваліфікацією. У цьому випадку самотійна робота дозволяє ефективно засвоїти та у майбутньому використати самотійно набуті знання, реалізувати індивідуальний підхід студентів до виконання завдань,

розвинути студентам уміння самостійно обґрунтовувати судження та формулювати висновки.

Таким чином, самостійна робота у системі здобуття знань у вищому навчальному закладі формує особистісні та кваліфікаційні якості спеціаліста, який у своїй професійній діяльності буде здатен не лише чітко виконувати поставлені керівником завдання, а й самостійно формулювати перед собою задачі, приймати рішення, проводити контроль за їхньою реалізацією, під час даного процесу самокритично оцінювати свою діяльність, змінювати та коригувати, якщо це буде необхідно, а саме головне – нести відповідальність за свої дії та рішення. Очевидно, що самостійність у професійній діяльності неможлива без наявності власних думок, суджень і оцінок, розвиток формування яких забезпечує саме самостійна робота у процесі навчання. Тому залучення студентів до самостійної науково-дослідної роботи сприятиме не лише становленню їх як особистостей, але й як професіоналів. Задачею кожного вищого навчального закладу має бути підготовка фахівців таким чином, щоб вони мали можливість професійно розвиватись та підвищувати свою кваліфікацію самостійно, упродовж всього життя.

Література:

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII.
URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Швед М. Самостійна робота студентів. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. 205 с.
3. Друзь І. М. Самостійна робота студентів як важливий чинник професійної підготовки майбутніх фахівців. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2011. № 30-31. С. 127-132.